

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 5 października 2019 roku powód (...) S.A. z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanego D. R. kwoty 4.164,36 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 21 lutego 2018 roku do dnia zapłaty.

W odpowiedzi pozwany działając przez pełnomocnika E. R. podniósł zarzut braku zdolności kredytowej pozwanego, wykorzystanie przez powoda niepełnosprawności pozwanego oraz nieważności umowy. Pełnomocnik pozwanego załączył dokumentację medyczną pozwanego.

Pismem procesowym z dnia 3 kwietnia 2019 roku profesjonalny pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu oraz wniósł o przesłuchanie Z. M. oraz strony na okoliczności związane z zawarciem przedmiotowej umowy oraz wizyty w oddziale powódki, sytuacji majątkowej pozwanego, procedury zawarcia pożyczki, sposobu dokonywania przez powódkę oceny zdolności kredytowej oraz opinii biegłego psychiatry na okoliczność stanu wyłączającego świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w związku z zawarciem przedmiotowej umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 czerwca 2017 roku (...) S.A. z siedzibą w B. zawarła z D. R. umowę pożyczki nr (...), na podstawie której udzieliła stronie pozwanej pożyczki w kwocie 2.250,00 zł na okres 30 miesięcy. Strony ustaliły, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,87 % rocznie. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany był do uiszczenia na rzecz pożyczkodawcy następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 129,00 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 1.521,00 zł i wynagrodzenia z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy „Twojego Pakietu” w wysokości 600,00 zł. Całkowity koszt pożyczki wyniósł 4.800,00 zł.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkobiorca w zamian za zapłatę wynagrodzenia w kwocie 600,00 zł decyduje się na skorzystanie z tzw. Twojego Pakietu - Pakiet Extra, w ramach którego miał uprawnienie do odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do bezpłatnego obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie dwóch pierwszych rat. Raty te miały być spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. Skorzystanie z tych przywilejów nie było możliwe w przypadku opóźnienia w spłacie którejkolwiek raty.

W przypadku braku płatności w przewidzianym terminie rat pożyczki niespłacona kwota stawała się zadłużeniem przeterminowanym, od którego miały być naliczane odsetki w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Dowód: umowa pożyczki z harmonogramem spłat k. 31-36

Zabezpieczeniem zwrotu pożyczki był podpisany przez pozwanego weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel m.in. w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowód: odpis weksla k. 6.

Pismem z 21 stycznia 2018 roku pozwany wypowiedział D. R. umowę i wypełnił weksel na kwotę 4.164,36 zł.

Dowód: wypowiedzenie umowy k. 5.

Pozwany wpłacił na rzecz powoda 160,00 zł przed wytoczeniem procesu.

Dowód: karta klienta k. 102-103

Kontakt D. R. jest utrudniony, nie stwierdzono deficytu intelektualnego, intelekt w dolnych granicach normy, nie ujawnia objawów upośledzenia umysłowego, objawów choroby psychicznej. D. R. nie mówi, nie widzi na prawe oko, wymaga stałej opieki osób trzecich. Nie jest ubezwłasnowolniony

Dowód opinia biegłego k. 177-183, dokumentacja medyczna k. 80.

D. R. przeszedł w 2013 roku zabieg usunięcia guza mózgu, w wyniku którego ma aktualnie stwierdzone uszkodzenie nerwów prawej strony ciała, częściowy niedowład, częste bóle głowy, szum w uszach.

Okoliczności bezsporne.

Badanie psychiatryczne nie stwierdziło u D. R. objawów choroby psychicznej w sensie psychozy ani cech upośledzenia umysłowego ani cech otępiennych, czy innych krótkotrwałych zaburzeń czynności, które by powodowały stan wyłączający świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli i o zawarciu przedmiotowej pożyczki w dniu 21 czerwca 2017 roku.

Dowód opinia biegłego k. 177-183

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez powoda dokumentów, których prawidłowość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez strony postępowania.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie w charakterze strony Z. M., albowiem wniosek był bezprzedmiotowy, ponieważ Z. M. nie był osobą, z którą D. R. podpisywał umowę. Sąd pominął dowód z przesłuchania strony pozwanej, albowiem był on niemożliwy do przeprowadzenia – powód nie mówi, o czym świadczy opinia biegłego z dnia 8 lipca 2019 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Co do zasady jedną z głównych cech weksla jest jego abstrakcyjność, co nie wyklucza zasadności badania roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego, zwłaszcza po złożeniu przez pozwanego zarzutów. Abstrakcyjność weksla doznaje osłabienia w przypadku weksla niezupełnego w chwili wystawienia - weksla in blanco, wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego. To osłabienie wyraża się w możliwości analizowania stanów faktycznych wynikających ze stosunku podstawowego, w szczególności tego czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku wekslowego odpowiada rozmiarowi jego odpowiedzialności ze stosunku podstawowego. Możliwość wysuwania przez wystawcę zarzutów ze stosunku podstawowego w takiej sytuacji wynika z art. 10 prawa wekslowego.

W przypadku weksla zabezpieczającego umowę kredytu konsumenckiego, a więc i pożyczki zawartej z konsumentem, kluczowe znaczenie ma wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13.09.2018r. w sprawie C-176/17. W wyroku tym TSUE, w odpowiedzi na pytanie prejudycjalne w sprawie zainicjowanej właśnie przez (...) S.A. w B., stwierdził, iż art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom krajowym, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wiarygodności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, w sytuacji gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw, które konsument opiera na tej dyrektywie. W uzasadnieniu tego judykatu Trybunał przypomniał, że sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová, C#377/14, EU:C:2016:283, pkt 52 i przytoczone

tam orzecznictwo; z dnia 21 grudnia 2016 r., Gutiérrez Naranjo i in., C#154/15, C#307/15 i C#308/15, EU:C:2016:980, pkt 58). Co do kompetencji sądu krajowego w kwestii badania z urzędu nieuczciwego charakteru warunków umów TSUE wypowiedział się w wyroku z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie C#618/10.

Przechodząc zatem do analizy stosunku podstawowego stwierdzić trzeba, że pozwanego z pierwotnym wierzycielem łączyła umowa pożyczki, o której mowa w art. 720 k.c. Zgodnie z tym przepisem przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Głównymi świadczeniami stron w przypadku umowy pożyczki są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków. Umowa pożyczki co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie, przy czym zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Prowizja stanowi wynagrodzenie za fakt udzielenia pożyczki pożyczkobiorcy. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać m.in. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., sygn. akt VI ACa 771/10).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE.L Nr 95, str. 29) warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Umowa pożyczki została zawarta w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126 z 2011 r. poz. 715).

W ocenie Sądu prowizja pobrana przez powoda mieściła się w granicach art. 36a ww. ustawy. Warunki udzielenia pożyczki były opisane przez powoda w sposób jasny. Sąd nie stwierdził w stosunku obligacyjnym stron klauzul abuzywnych.

Odnosząc się do zarzutu braku zbadania zdolności kredytowej pozwanego, który miał już problemy związane ze spłatą zobowiązania względem powoda wskazać należy, że istotą stosunku prawnego łączącego strony było ryzyko udzielenia pożyczki w sytuacji, gdy inne podmioty gospodarcze nie godzą się na nawiązanie stosunku obligacyjnego z daną osobą z uwagi na wysokie prawdopodobieństwo niewywiązania się z umowy. Tym samym podnoszony zarzut był bezprzedmiotowy, albowiem zasadą jest w przytzw. „pożyczkach – chwilówkach” zdolność kredytowa nie wpływa na decyzję w przedmiocie pożyczki i jej badanie jest ograniczone.

Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Powyższy przepis nie mógł stanowić podstawy do oddalenia powództwa, albowiem pozwala on jedynie na czasowe pozbawienie ochrony prawnej w uwagi na okoliczności w nim wymienione. Całkowite pozbawienie ochrony prawnej powoda zaburzałoby równowagę stosunku obligacyjnego i prowadziłyby do nie dysproporcji stron, między którymi doszło do przesunięcia określonych środków finansowych ze strony powoda na rzecz pozwanego. Ingerencja w stosunek obligacyjny stron ostatecznie

doprowadziłaby jedynie do sytuacji, w której pozwany zostałby zobowiązany do zwrotu pożyczonego kapitału wraz z odsetkami.

Zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Opinia biegłego z dnia 8 lipca 2019 roku przesądza, że w dniu zawarcia przedmiotowej umowy, nie było po stronie pozwanego okoliczności wyłączających świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Chociaż kontakt z powodem, z uwagi na stan zdrowia, jest utrudniony, biegły nie stwierdził deficytu intelektualnego, intelekt w dolnych granicach normy, nie ujawnia objawów upośledzenia umysłowego, objawów choroby psychicznej. D. R. nie mówi, nie widzi na prawe oko, wymaga stałej opieki osób trzecich. Nie jest ubezwłasnowolniony. Powyższe okoliczności nie pozbawiają D. R. możliwości zawierania stosunków obligacyjnych z rozeznaniami. Brak podstaw do przyjęcia, by pozwany D. R. nie rozumiał postanowień umowy z dnia 21 czerwca 2017 roku, której postanowienia zostały sformułowane w sposób jasny. Dla każdego przeciętnego odbiorcy widoczna była kwota pożyczki w wysokości 2.250,00 zł i kwota całkowita do zapłaty w wysokości 4.800,00 zł, które to kwoty zostały przez powoda wyszczególnione. Postępowanie dowodowe również nie ujawniło okoliczności z art. 83 k.c. i 84 k.c.

Zgodnie z art. 388 § 1 k.c. jeżeli jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie, niedołość lub niedoświadczanie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażąco stopniu wartość jej własnego świadczenia, druga strona może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy.

W niniejszym postępowaniu w ocenie Sądu nie zaszły okoliczności przewidziane w ww. przepisie. Powód jest podmiotem masowym, natomiast wzorzec umowy zawartej z powodem w żaden sposób nie odbiegał od innych, podobnych umów, zawieranych w obrocie. Nie zostało również wykazane, by powód wyzyskał przymusowe położenie, niedołość lub niedoświadczanie D. R.. Rację ma również powód, że koszty przedmiotowej pożyczki mieściły się w dolnych granicach opłat przewidzianych w tego typu stosunkach obligacyjnych. Ponadto to pozwany był podmiotem inicjującym zobowiązanie.

Sąd uznał za zasadne roszczenie w zakresie kwoty 4.004,36 zł. Sąd uznał za niezasadne roszczenie powoda w zakresie 160,00 zł, którą to kwotę powód wpłacił na rzecz pozwanego przed wytoczeniem powództwa.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Biorąc pod uwagę, że weksel został wypełniony w dniu 20 lutego 2018 roku, odsetki należały się powodowi od dnia 21 lutego 2018 roku. Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania odsetek umownych w wysokości odsetek maksymalnych uznając, że nie mogą być dochodzone ze stosunku wekslowego.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 8 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W ocenie Sądu sytuacja osobista i majątkowa D. R. uzasadnia skorzystanie z ww. regulacji. Powód posiada liczne zobowiązania, utrzymuje się z niewysokiej renty.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak na wstępie.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

G.,(...)